

3. Рудницька, О. (2005) Педагогіка: загальна та мистецька. Тернопіль: Навчальна книга.
4. Новосадова, А. (2024). Жанрово-стильова парадигма як музикознавчо-педагогічна проблема. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*, 31, 3-8.
5. Новосадов Я. (2024). Темброво-оркестрове інтонування як категорія мистецької освіти. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*, 78-85.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.68>

Світлана Сошнієва

м. Дніпро, Україна

ORCID: 0009-0003-6357-0131

e-mail: dimxx@icloud.com

Нонна Суржина

м. Дніпро, Україна

e-mail: operaandriy@gmail.com

Юлія Худієнко

м. Дніпро, Україна

ORCID: 0009-0008-4658-1003

e-mail: m.tsatsyna@dk.dp.ua

СПІВПРАЦЯ ДНІПРОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МУЗИКИ ТА ДНІПРОВСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕАТРУ ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ ЯК ПРАКТИЧНА ФОРМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті досліджується процес підготовки здобувачів освіти Дніпровської академії музики (спеціалізація «Академічний спів») та професійні орієнтири, спрямовані на участь у конкурсах на заміщення вакантних посад артистів-вокалістів та артистів хору у Дніпровському академічному театрі опери та балету.

Ключові слова: Дніпровська академія музики, артист-вокаліст, професійна та практична підготовка, Дніпровський академічний театр опери та балету, конкурс на заміщення вакантних посад, диригент, режисер, хормейстер, вистава, концерт

Abstract. The article examines the process of training students of the Dnipro Academy of Music (specialization Academic Singing) and professional guidelines aimed at participating in competitions for filling vacant positions of vocalists and choir artists at the Dnipro Academic Opera and Ballet Theater.

Keywords: Dnipro Academy of Music, artist-vocalist, professional and practical training, Dnipro Academic Opera and Ballet Theater, competition for filling vacant positions, conductor, director, choirmaster, performance, concert

Професійна підготовка здобувачів вищої освіти у Дніпровській академії музики за спеціалізацією «Академічний спів» розподіляється за напрямками, до яких входять: «Нормативні навчальні дисципліни», «Цикл професійної та практичної підготовки», «Вибіркові освітні компоненти навчального плану». Отриманню результатів професійної підготовки артиста-вокаліста у ХХІ ст. сприяють такі навчальні дисципліни, як «ФАХ» (виконавство/музикознавство), «Клас ансамблю», «Курс підготовки сучасного педагога», «Бакалаврська, магістерська (кваліфікаційна) роботи», «Фізичне виховання», «Оперний клас». Стрімкий розвиток сучасних театральних сценічних практик, таких, як: вистави та концерти у гастрольних турне; виступи артистів та оркестрантів на вуличних заходах; рекламні флешмоби; жанрові експерименти (виступи оперних співаків у мюзиклах, рок-концертах, дивертисментах у фое) є цікавими та актуальними матеріалами для нових наукових розвідок.

Проблематика, що є пов'язаною із дослідженнями професійного виховання артистів-вокалістів є обов'язковою у працях В. Рожка, А. Мокренка, Є. Колесник, М. Копиці, Т. Швачко, І. Борко, Ч. Лянхун, Пен Лю, П. Походзей, Л. Шиленко. Питання працевлаштування у музично-театральні колективи розглядаються у працях О. Безгіна, В. Чернеця, В. Шейко, Д. Хеллера, М. Ужинського.

Метою статті є дослідження наукових аспектів методики навчання здобувачів освіти спеціалізації «Академічний спів» та наступний процес їхньої професійної діяльності: участь у конкурсі на заміщення вакантних посад артистів-вокалістів та артистів хору у Дніпровському академічному театрі опери та балету.

Процес становлення академічного співака є тривалим та має багато своїх специфічних нюансів. Співочий голос, як основний інструмент професійної характеристики сучасного виконавця має пройти процедуру конкретного професійного навчання у класах досвідчених викладачів. Настанови великих співаків минулих століть про те, що у вокалі «краще – не доспівати, аніж переспівати», є надзвичайно актуальними й у ХХІ столітті. Адже якість виступів у оперних, опереткових виставах, концертах цілком залежить не тільки від професійної підготовки виконавців, а й їхнього загального психофізичного стану, пов'язаного також із вокальним здоров'ям. На це звертають прискіпливу увагу представники різних артистичних агенцій, імпресарію, інтенданти театрів. Підписуючи контракти про участь у іноземних турне, українські артисти-вокалісти водночас переносяться у зовсім інші реалії роботи: нічні переїзди із одного міста до іншого; майданчики, що не завжди є пристосованими до академічних видовищ; новий часовий режим. Та художньо-сценічна складова роботи оперного співака залишається завжди актуальною.

Випускник Дніпровського музичного училища та Одеської національної музичної академії ім. А. Нежданової, артист-вокаліст Є. Авраменко у своїй статті наголошує: «що в опері, де не спрацьовують закони «сценічної маски» драматичного театру, втілення сценічного образу є більш близьким до

виконавських законів музиканта-інструменталіста, а саме: – вибір репертуару завжди відповідає типу особистості виконавця, на відміну від театру драматичного, де «матеріал на спротив» (невідповідність амплуа актора та матеріалу ролі) активно використовується у втіленні драматичних творів на сцені; – манера втілення музичного образу на сцені є відображенням психофізичного складника виконавця (сильний тип темпераменту втілює у виконавській інтерпретації тембральний діапазон, відмінний від слабого типу темпераменту); – певний вокальний матеріал передбачає визначений тип голосу. Навіть у камерному жанрі загальна музична фактура твору, теситура виконання, будування вокальної фрази – донизу або догори – розраховані на строго визначений тип голосу. Але, якщо в камерному співі можливі й відхилення від стереотипів, то в оперному співі, де до вказаних характеристик авторського тексту додається ще й щільність оркестрової партитури та драматургічне навантаження образу, тип голосу є визначальним; – музичний образ (інструментальний або оперний), на відміну від драматичного театру, – це завжди «Я-дійсний», а не «Я-інший» [1, 95].

Зазначені наукові аргументації мають практичне застосування у якості ініціативи випускників та самих здобувачів вищої освіти, що є спрямованою на їхню участь у конкурсах за заміщення вакантних посад артистів-вокалістів та артистів-хору. Саме у такі моменти випускник, або ще здобувач вищої освіти має продемонструвати персональні творчі та психо-фізичні якості – наполегливість, уміння зосередитись на поставленій меті, цілеспрямованість, довести свою запитаність на ринку мистецьких видовищ.

Конкурси на заміщення вакантних посад відбуваються у Дніпровському академічному театрі опери та балету протягом десятих років. На сайті Дніпровського академічного театру опери та балету зазначається: «Програма конкурсу для баритона: 1 тур – виконання двох арій під рояль на розсуд конкурсанта. 2 тур – виконання двох арій у супроводі оркестру: 1 Дж. Россіні – Каватина Фігаро з опери «Севільський цирульник»; 2. Г. Доніцетті – Аріозо Белькоре з опери «Любовний напій»; 3. Дж. Верді – Арія Ріголетто з опери «Ріголетто»; 4. Дж. Верді – Арія Графа ді Луна з 2-ї дії опери «Трубадур»; 5. Дж. Верді – Арія Жермона з опери «Травіата»; 6. Дж. Пуччіні – «Те Деум» з опери «Тоска»; 7. В.А. Моцарт – арія Дон Жуана з опери «Дон Жуан»; 8. В.А. Моцарт – арія Фігаро з опери «Весілля Фігаро»; 9. В.А. Моцарт – арія Графа Альмавіви з опери «Весілля Фігаро»; 10. С. С. Гулак-Артемівський – каватина Султана з опери «Запорожець за Дунаєм»; 11. Ж. Бізе – куплети Ескамільйо з опери «Кармен» [2]. Таким чином визначаються також програми для інших голосів, таких, як бас, тенор, сопрано – ліричне, драматичне, колоратурне, меццо-сопрано. І для артистів хору.

Партією Віолетти у «Травіаті» Дж. Верді розпочала кар'єру у трупі Дніпровського академічного театру опери та балету випускниця класу професора, народної артистки України, лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка Нонни Суржиної сопрано Маріанна Цветінська. Яка сьогодні є

провідною солісткою Львівського національного академічного театру опери та балеті ім. С. Крушельницької, заслуженою артисткою України.

Серед тих артистів-вокалістів, що працюють протягом останніх років у трупі Дніпровського академічного театру опери та балету та є випускниками Дніпровської академії музики – Софія Сорока, Анастасія Добриніна, Карина Верезуб, Надія Миколайчук, Анна Бабенко, Олег Журавель. У хорі цього театру розпочинала свій творчий шлях Анна Юрінцева – нині солістка Львівського національного академічного театру опери та балеті ім. С. Крушельницької. Знову таки у цьому ж хорі співав ще здобувачем освіти Данііл Риндін (бас). У 2025 році він пройшов конкурс на заміщення вакантних посад артистів-вокалістів у Одеському національному академічному театрі опери та балету. Де працює солістом.

Артистами допоміжного складу (міманс) Дніпровського академічного театру опери та балету працюють здобувачі вищої освіти Дніпровської академії музики – Андрій Поміщик, Іван Воеводін, Дмитро Сніжко. Артистами хору – Владислава Раковська, Роман Табацький, Сергій Разумов.

Мистецький конкурс як організаційна, художня та психологічна акція є явищем дуже складним. Адже учаснику конкурсу необхідно подолати емоційне хвилювання, яке виникає обов'язково, та продемонструвати той сценічний психотип, який на момент проведення конкурсу є потрібним у репертуарі трупи. Логічним є цитування інформації, що підтверджує доцільність наших роздумів: «У новорічній музичній казці «Снігова королева», поставленій на сцені Дніпровського академічного театру опери та балету є такі персонажі: Принц – Андрій Поміщик та Принцеса – Ангеліна Насонова. Виконавці є бакалаврами, здобувачами вищої освіти кафедри вокально-хорового мистецтва Дніпровської академії музики. Водночас, у 2025 році Андрій Поміщик та Ангеліна Насонова пройшли кастинг, та стали наймолодшими солістами цього театру. Задіяні вже у різних виставах та концертах. З таких от невеличких ролей-партій й розпочинаються майбутні кар'єри» [3].

Зарахування до складу артистів-вокалістів, або артистів хору Дніпровського академічного театру опери та балету є великим сценічним «авансом», що має спонукати молодих виконавців до продовження постійної праці із вдосконалення їхніх творчих здібностей. Це і урок із концертмейстером, який відбувається щоденно; і здача партій Головному диригенту І. Пучкову, або головному хормейстеру І. Непочатих; і репетиції із режисером вистави К. Клементовською, або режисером-постановником; і відвідування цехів – костюмерного, гримерного. І наполеглива робота із педагогом-балетмейстером, адже пластика під час вистави є також складовою вокального образу.

Оперний співак ХХІ століття має бути неодмінно освіченим у питаннях сучасних мистецьких цифрових технологій, володіти іноземними мовами – англійською, італійською, французькою, німецькою. Адже у театрах Європи оперні вистави виконуються мовами оригіналу. Це доводить участь Ангеліни

Насонової у проходженні курсів кар'єрного менеджменту міжнародної асоціації Opera Europa (жовтень 2025) у партнерстві з Teatr Wielki – Opera Narodowa у Варшаві. Лекторами були знамениті діячі оперного мистецтва: Sebastian Schwarz, Boris Orlob, Beata Klatka, Boris Kudlika, Josef Fuchs, Ewa Krasucka.

У 2025 році на сцені Дніпровського академічного театру опери та балету був поставлений мюзикл «Школа танців Соломона Шкляра». Режисер та балетмейстер, заслужений артист України Максим Булгаков. Диригент Сергій Горкуша. Серед виконавців ролей – здобувачі освіти Дніпровської академії музики: комерсант Михайло – Андрій Поміщик, Сергій Разумов; староста оркестру Яся – Ольга Березова; поліцмейстер – Іван Воєводін, Андрій Вовк. Активна сценічна практика допомагає молодим виконавцям у набутті вокально-акторського досвіду.

Висновки. Співпраця між Дніпровською академією музики та Дніпровським академічним театром опери та балету є багатогранним явищем, у якому органічно поєдналися усі етапи навчально-наукового процесу, та новації сучасного театрального виробництва. Протягом лютого-березня 2026 року Дніпровський академічний театр опери та балету гастролював на сценах Великобританії з операми «Кармен» Ж. Бізе та «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні. У складі гастрольної трупи були задіяні Андрій Поміщик та Ольга Березова, що є визнанням педагогічних досягнень викладачів цих здобувачів освіти – Вадима Бабенко та Юлії Худієнко. Після проходження конкурсу на заміщення вакантних посад артистів-вокалістів та артистів хору, на початковому етапі співаки завжди виконують епізодичні партії. А потім їм доручають виконання інших партій. Або, як у випадку із Ольгою Березовою – партію Одарки у «Запорожці за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського. Співпраця між Дніпровською академією музики та Дніпровським академічним театром опери та балету має цікаві та плідні перспективи.

Список використаних джерел:

1. Авраменко Є. Б. Тембр-амплуа як інструмент вираження оперного «голособразу» (на прикладі драматичного тенора) 89 Музичне мистецтво і культура. Music art and culture. *Науковий вісник. Випуск 30. Книга 1.* Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової, 2020 Видавничий дім «Гельветика». С. 155.
2. Про проведення конкурсу на заміщення вакантної посади артиста-вокаліста 1 категорії (голос баритон): <https://mincult.gov.ua/announcements/komunalne-pidpryyemstvo-kultury-dniprovskyj-akademichnyj-teatr-opery-ta-baletu-dnipropetrovs-koyi-oblasnoyi-rady-ogoloshuye-provedennya-konkursu-na-zamishhennya-vakantnoyi-posad/>
3. Тулянцев А. Снігова королева. 02.01.2026. <https://www.facebook.com/andrey.tuljancev/>

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.69>

Анастасія Слободянюк

м. Вінниця, Україна

anastasiia.slobodianiuk@vfkkm.org

Науковий керівник: Анна Новосадова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглядаються особливості розвитку вокального виконавства у сучасному музичному мистецтві. Проаналізовано основні тенденції формування виконавського стилю, зокрема поєднання академічної та естрадної вокальної традиції, використання сучасних технологій у вокальній практиці та значення індивідуального стилю виконавця. Наголошено на ролі вокального мистецтва у розвитку творчих здібностей особистості та популяризації музичної культури.

Ключові слова: Вокальне виконавство, виконавський стиль, музичне мистецтво, вокальна техніка, творчий розвиток.

Abstract. The article examines the development of vocal performance in modern musical art. The main trends in the formation of performing style are analyzed, including the combination of academic and pop vocal traditions, the use of modern technologies in vocal practice, and the importance of the performer's individual style. The role of vocal art in the development of creative abilities and the popularization of musical culture is emphasized.

Keywords: vocal performance, performing style, musical art, vocal technique, creative development.

Вокальне мистецтво є важливою складовою сучасної музичної культури. У різні історичні періоди воно зазнавало значних змін, що були пов'язані з розвитком музичних стилів, виконавських традицій та культурних процесів у суспільстві. У сучасних умовах вокальне виконавство активно розвивається під впливом нових музичних напрямів, інноваційних технологій та змін у способах музичної комунікації. Серед вимог до сучасного виконавця – володіння не лише високим рівнем вокальної техніки, а й здатністю до творчої інтерпретації, сценічної виразності та стилістичної гнучкості. Саме тому дослідження процесів розвитку вокального виконавства є актуальним для сучасної музикознавчої та педагогічної науки.

Проблеми вокального мистецтва та формування виконавської майстерності висвітлювалися у працях багатьох українських і зарубіжних дослідників. Зокрема, питання розвитку музичної освіти та виконавської культури розглядали О. Андрейко, Н. Гребенюк, Л. Гусейнова, Л. Дмитрієв, Н. Гуральник, О. Олексюк, О. Стахевич та інші науковці. У своїх дослідженнях вони приділяли увагу формуванню вокальної техніки, розвитку музичних здібностей, ролі виконавської інтерпретації у процесі музичної діяльності,

поєднанні академічних вокальних традицій із популярною музикою, а також на впливі цифрових технологій на розвиток вокального мистецтва.

Метою статті є аналіз основних тенденцій розвитку вокального виконавства у сучасному музичному мистецтві.

Сучасне вокальне виконавство характеризується значною різноманітністю жанрів, стилів і виконавських підходів. Сьогодні вокалісти мають можливість працювати у різних музичних напрямках, поєднуючи елементи академічної, естрадної, джазової та популярної музики. Така стилістична різноманітність сприяє розширенню творчих можливостей виконавця та формуванню нових художніх образів. «Розуміння жанру та стилю є одним із базових навиків здобувачів мистецької освіти, необхідних для передачі художнього змісту, орієнтації студента в історико-культурній ситуації, головних аспектах композиторської творчості, прояві своєї особистості» (Новосадова, 2024, с. 5).

Важливим аспектом сучасного вокального мистецтва є розвиток вокальної техніки. Вона включає правильне дихання, чітку дикцію, володіння різними тембровими відтінками голосу та здатність передавати емоційний зміст музичного твору. Значну роль у цьому процесі відіграє систематична робота над голосом, а також використання сучасних методик вокального навчання.

Сьогодні все більшого значення набуває поєднання традиційних вокальних підходів із новими формами музичної діяльності. Зокрема, сучасні виконавці активно використовують технічні засоби підсилення звуку, звукозапису та цифрові платформи для поширення своєї творчості. «Мистецька освіта культивує потребу майбутніх педагогів до спілкування з прекрасним, навчає володінню емоціями, мовою різних стилів та жанрів, сприяє розвитку художньо-творчих здібностей, заохочує до участі у художньо-виконавській діяльності» (Мозгальова, 2023, с. 243). Особливої уваги заслуговує формування індивідуального виконавського стилю. Саме він дозволяє співакові виділитися серед інших виконавців і створити власний художній образ. Індивідуальний стиль формується під впливом професійної підготовки, музичного досвіду, творчого мислення та особистісних якостей виконавця.

Крім того, важливим компонентом сучасного вокального виконавства є сценічна культура. Вона включає вміння працювати з аудиторією, сценічну пластику, артистизм та здатність передавати емоційний зміст музичного твору. «Одним із найважливіших питань підготовки майбутніх учителів музики є набуття виконавської майстерності високого рівня» (Селезньов, Кшивак, Новосадов, 2024, с. 103). Успішний вокаліст повинен поєднувати вокальну техніку з акторською майстерністю та художньою виразністю.

Отже, сучасна вокальне виконавство розвивається у напрямі поєднання традицій та інновацій. Воно характеризується різноманітністю стилів, активним використанням сучасних технологій та зростанням ролі індивідуального виконавського стилю. Вокальне мистецтво сприяє розвитку творчих здібностей особистості, формує художній смак та відіграє важливу роль у культурному житті суспільства.